

NATUUREILAND TEXEL

Gratis uitgave van Nationaal Park Duinen van Texel

ETEN EN
GEGETEN
WORDEN

INTERVIEW:

IMKER MIES DE WILDE

MET *ONKRUID*RECEPT
ZEVENBLADPESTO

DE ZILTE SMAKEN VAN DE KWELDER

VOOR DE KINDEREN:
MINI-ZEEHONDENPOSTER

Met de enige Texelse Natuur-
Activiteitenkalender

Colofon

Redactie:

Annette Barhorst, Linda Dinkelman, Carla Kersbergen, Daphna Lavy, Enit Scholtens, Petra Schut, Erik van der Spek, Loran Tinga, Wiepke Toxopeus

Bladmanagement:

Anja Roubos, Petra Schut

Eindredactie:

Johan Bos

Vormgeving & productie:

Pieter de Jong, Bos - Tekst in Uitvoering

Teksten:

Redactie, Adriaan en Sytske Dijkse, Arthur Oosterbaan, Ariën Slagt, e.a.

Illustraties:

Sytske Dijkse

Foto's:

Sytske en Adriaan Dijkse, Salko de Wolf (archief Ecomare en Foto Fitis), Eckard Boot en Eric Menkveld (Natuurmonumenten), Erik van der Spek (SBB), Pieter de Vries, Wiepke Toxopeus, VVV Texel, archief NP Duinen van Texel, Peter van de Wolf, collectie Ecomare, Eva Mondeel, Jacob van Kraaikamp, Olivier Schilling, Texel Images, Ariën Slagt (gemeente Texel), Ton Zegers (SBB), Arco de Graaf (Ecomare), Lisette Tuinsma, René Pop, Ingrid de Porto en Oscar Bos (Ecomare), Ben Krause, Patrick Piersma, Jaco Spek (Ecomare), Ruth de Ruwe

Druk:

Finesse Druk BV, Heerhugowaard

Oplage:

60.000 exemplaren

Reacties:

Nationaal Park Duinen van Texel
Ruijslaan 92, 1796 AZ De Koog
Tel. 0222 - 31 74 58
e-mail: p.schut@ivn.nl
internet: www.npduinenvantexel.nl

In dit nummer

Vlinders en bramen

4

Interview:

Mies de Wilde is imker; een spannend vak

9

Wat eet een zeehond?

10

Zevenblad: vergeten groente uit het plantsoen

13

& verder

Eten en gegeten worden **3**, Tafeltje-dek-je in De Muy **5**, Torenavalken bidden voor hun eten **6**, Nieuws uit het Nationaal Park **7**, Het Licht van Troost **8**, Nieuws uit Ecomare **10**, Het mysterie van de eendenkooi **11**, Eten uit de natuur **12**, Beheren is kiezen **12**, Natura 2000 **14**, Kinderwandeling over de Hoge Berg **15**, De Achtbunder **16**, Bacteriën knappen het vuile werk op **17**, Rondom de natuur **18**, Excursies **21**, Activiteiten voor ouders en kinderen **22**, Kleurplaat **23**, Activiteitenkalender **24**, Meer natuurinformatie **27**, Fotowedstrijd **28**, Zeehondenposter **29**, Natuurgebieden op Texel **31**, 20 Nationale Parken **32**

Nationaal Park
Duinen van Texel

ecomare

.txl

Gemeente Texel

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Natureiland Texel is een uitgave van Nationaal Park Duinen van Texel i.s.m. Ecomare, VVV Texel, Staatsbosbeheer, Gemeente Texel, Natuurmonumenten en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

VOORWOORD

Niemand is veilig

Eten en gegeten worden

Op een wilgenblad zitten tientallen bladluizen zich te goed te doen aan het zoete plantensap. Een jonge pimpelmees, pas uit het nest, eet de bladluizen gretig op. In minder dan geen tijd flitst een sperwer langs de wilg en de pimpelmees is klaar om opgegeten te worden. Zulke gebeurtenissen komen erg veel voor in de natuur.

Elke diersoort heeft in de natuur zijn eigen taak. Een van die taken kan zijn tot voedsel dienen voor andere dieren. Zelf eten om te overleven, gegeten worden zodat andere dieren kunnen overleven... Sommige dieren worden niet door andere gegeten. Zij staan aan de

top van de voedselketen. Maar dat betekent niet dat ze nooit tot voedsel zullen dienen. Als ze doodgaan, worden ze toch door allerlei dieren, schimmels en bacteriën verwerkt en afgebroken. Op die manier komt het oorspronkelijke materiaal, de planten, opnieuw beschikbaar voor andere planten en dieren.

Inderdaad, een voedselketen begint bij de planten. De biefstuk op je bord is afkomstig van een rund dat gras eet. De sperwer jaagt op koolmezen, die zelf rupsen vangen die van beukenbladeren aan het eten zijn. Die groene planten, die aan de basis liggen van elke voedselketen, noemen we de producenten. De dieren die van deze planten eten, de planteneters dus, noemen we de consumenten van de eerste orde. De vleeseters eten op hun

beurt de planteneters, en daarom worden ze de consumenten van de tweede orde genoemd. Dieren die andere vleeseters eten, zijn consumenten van de derde orde. Wanneer het dier dat bovenaan de voedselketen staat sterft, wordt het 'opgeruimd' door aaseters, schimmels en bacteriën. Zij worden opruimers genoemd.

Voedselweb

Omdat veel dieren verschillende diersoorten tot prooi nemen en zelf ook door verschillende diersoorten worden opgegeten, wordt er vaak gesproken over een voedselweb of voedselnetwerk in plaats van over een voedselketen. Zo'n voedselweb kan erg groot en ingewikkeld zijn. Niet alleen vind

je er planteneters en diereneters, maar ook nog eens alleseters, zoals de mens, die uiteindelijk ook weer eet en wordt gegeten!

Petra Schut

*Coördinator Communicatie & Educatie
Nationaal Park Duinen van Texel*

Gehakelde aurelia op braam

Kunt u een sappige zwarte braam aan de struik laten hangen? De meeste mensen niet. Tenzij iemand anders al aan de vrucht heeft geknabeld natuurlijk. Want bramen worden niet alleen door ons gegeten; dieren lusten ze ook. En niet alleen de vruchten.

Bramenbloesem is rijk aan nectar en honing. Allerlei dag- en ook nachtvlinders halen er hun voedsel uit. Het bramen- en het frambo-

Vitaminebommetjes

zenvlindertje zijn zelfs helemaal van bramen en frambozen afhankelijk. Op en ook in de bladeren knagen rupsen en insectenlarven. Die worden op hun beurt weer gegeten door andere insecten en vogels.

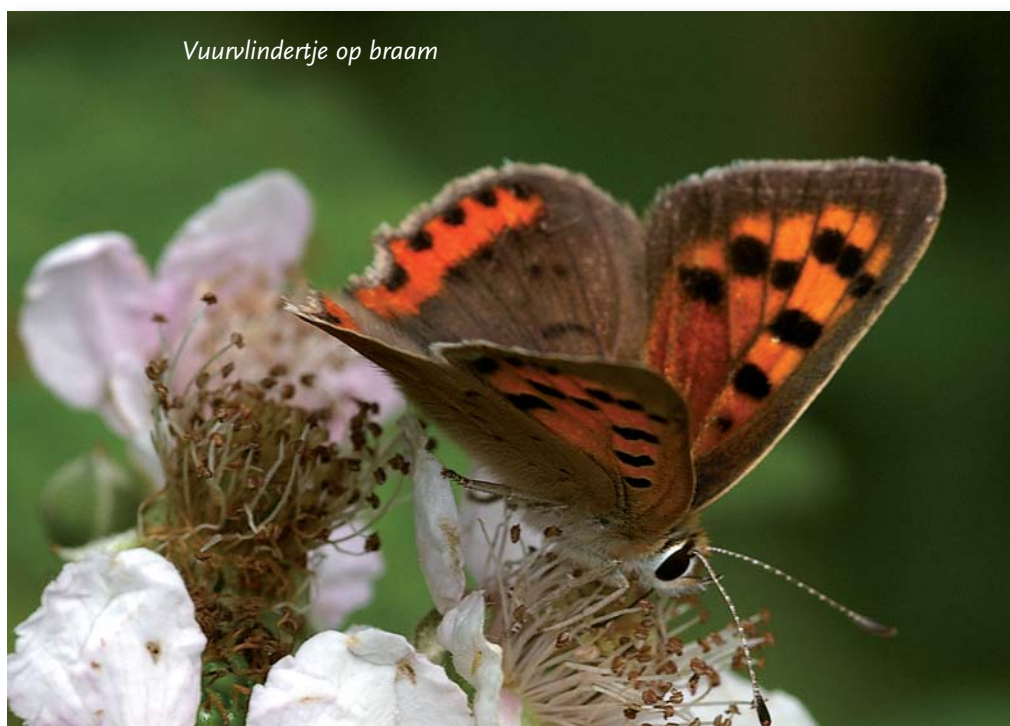
Wanneer de bramen rijp zijn, weten ook de insecten ze te vinden. Gehakelde aurelia's drinken het sap van halfrotte vruchten. En

dan de vogels! Met tientallen tegelijk kunnen ze in de trektijd aanvalen op de struiken. Ze hebben de energie- en vitaminerijke vruchten

Kleine parelmoervlinder op braam

hard nodig om krachten op te doen voor de trek naar het zuiden. Daarom is het goed om niet alle bramen te plukken; de vogels hebben ze harder nodig dan mensen.

Vuurvlindertje op braam

Tafeltje-dek-je in De Muy

De Bertusnol ligt aan de blauwe wandelroute ten noorden van De Koog

De Bertusnol is een hoog duin ten noorden van De Koog. Als u de trap op klimt, kunt u het gebied van De Muy goed overzien. Dan valt op hoe gevarieerd de duinen hier zijn.

In het zuiden, bij de Duivekelder, is het duin kaal. Er groeit alleen maar kort gras en korstmoss. Rond de Muyplas in het noorden zijn de hellingen juist bedekt met bijna ondoordringbaar struikgewas. In de nazomer mag je er van de

paden af om bramen te plukken. Maar op de meeste plaatsen laat je dat wel uit je hoofd: het is geen pretje vast te zitten in de doorns van bramen en duindoorns!

Overvloed

De trekvogels hebben in deze wildernis het rijk alleen. Zij vreten zich vol aan bramen, duindoornbessen, vlierbessen en rozenbottels. In de kale gedeeltes wemelt het van de konijnen. Talloze zangvogels broeden in de bosjes en in de weilanden in de omgeving broeden weidevogels. De Muyplas is rijk aan waterplanten en -dieren. Woelmuizen scharrelen tussen de heide en overal zoemen insecten. Daarboven zweven roofvogels. Met zoveel variatie is er voor al die dieren genoeg te eten!

Muyplas

Over de vlakke Nederlanden hebben we het nu even niet. We kijken naar de steile duinhellingen en het daar middenin gelegen duinmeer.

Torenvalken bidden voor hun eten

Gek op muizen

De meest opvallende roofvogels in de duinen zijn waarschijnlijk de kiekendieven. Met hun lange vleugels vliegen ze laag en traag in schommelende vlucht boven het gebied, op zoek naar prooi. Maar minstens zo opvallend is de veel kleinere torenvalk.

Torenvalken vallen vooral op doordat ze 'bidden': op zoek naar prooi staan ze - snel met de vleugels klappend - stil in de lucht, balanceerend in de wind. Daarbij zoeken ze nauwkeurig de bodem af op iets eetbaars. Vogelaars hebben dat gedrag bidden genoemd omdat de vogels hun eten nog moeten bemachtigen.

Lievelingshapje

Hun voedsel bestaat uit alles wat klein is en op de bodem of vlak daarboven beweegt. Sprinkhanen, vlinders, kevers, onhandige jonge vogeltjes, zelfs regenwormen die even boven de grond komen – alles pakken ze. Het meest verzot zijn deze valkjes echter op muizen. Dat is verreweg het belangrijkste voedsel.

Torenvalkmannetje, klaar om te duiken

Bosmuis

Zoeken naar een muis in de duinen

Natuurlijk is het niet gemakkelijk een muis op te sporen in het dichte gras of de wirwar van heideplanten. Daarom staan ze stil in de lucht om de omgeving af te speuren. Dat lijkt ons misschien nog een onmogelijke opgave; wanneer zien

wij nu een muis in de duinen? Je kunt de hele dag wel stilstaan zonder er een te zien. Bedenk

echter dat vogels veel betere ogen hebben dan mensen. Zij zien bovendien veel meer kleuren dan wij. Met name in het ultraviolette deel van het kleurenspectrum. En dat komt goed uit.

Zichtbare geursporen

Muizen maken net zoals honden en andere zoogdieren geursporen van urine en uitwerpselen langs hun vaste weggetjes. Die geursporen weerkaatsen het ultraviolette licht en dat wordt door de valken gezien. Als ze bidden zien ze de muizenpaadjes oplichten zoals je vanuit een politieheliikopter bij donker de snelwegen vanuit de lucht ziet. Daarmee wordt het opsporen van de prooi een stuk gemakkelijker!

NIEUWS UIT HET NATIONAAL PARK

Honderd gastheren

Nationaal Park Duinen van Texel telt inmiddels de meeste gastheren en -vrouwen van alle Nederlandse Nationale Parken. Dit voorjaar sloten opnieuw 21 Texelaars de cursus gastheerschap met goed gevolg af. Er zijn nu vijf cursussen gegeven aan ongeveer honderd deelnemers.

Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer verzorgen ook een onderdeel in deze cursus. De deelnemers en de organisatie zijn enthousiast. Het belang van de samenwerking tussen de ondernemers en het Nationaal Park wordt door de grote belangstelling onderschreven. De meeste gastvrouwen en -heren zijn logiesverstrekkers, maar ook restauranthouders en een buschauffeur zijn inmiddels in het bezit van het certificaat en een gevelbordje. Door jaarlijkse themamiddagen blijven zij goed betrokken bij het Nationaal Park.

Recepten geïnspireerd door de Texelse natuur

Een bijzonder mooi kookboek, zo kun je 'Te gast in het park' wel noemen. Texelaars uit met name de horeca, die de gastheercursus van Nationaal Park Duinen van

Texel hebben gevolgd, vertellen enthousiast over hun band met de bijzondere natuur van het park en verklappen hun favoriete plekjes. De koks werken veel met Texelse producten, die vaak ook in het Nationaal Park voorkomen.

Samen met de Texelse kookboekenschrijfster Annette van Ruitenburg geven ze een groot aantal van hun lekkerste

recepten prijs. Fotografe Ruth de Ruwe zorgde voor de schitterende foto's.

'Te gast in het park' kost € 14,95 en is onder meer verkrijgbaar bij Ecomare en VVV Texel.

Voor kinderen: Natuur Doeboek

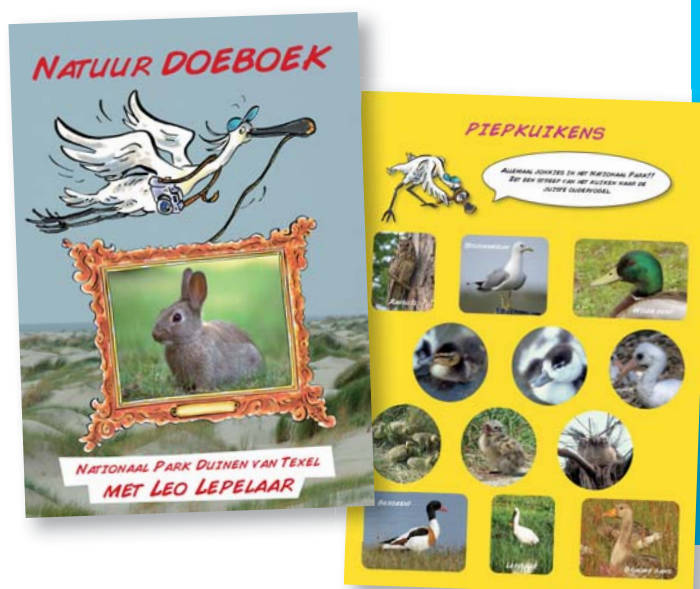
Voor kinderen is er nu het Natuur Doeboek over Nationaal Park Duinen van Texel. Leo Lepelaar leidt je rond in het Nationaal Park langs allerlei opdrachten. Het is een echt knutselboek met een kleurplaat, puzzels, zelf een kijkdoos maken, doekaarten, plaatjes en verhaaltjes over planten en dieren uit het Nationaal Park, en nog veel meer.

Test jezelf!

Er wordt bijvoorbeeld uitgelegd hoe je in het mooie natuurgebied De Slufter zelf parfum kunt maken van plantjes die lekker ruiken. Ben je een echte vogelkenner? Weet je dan ook hoe het jong van een ransuil eruit ziet? Of het jong van een stormmeeuw? Test jezelf!

Heb je weleens een lepelaar goed bekeken? Als je weet hoe hij eruit ziet, kun je een trekpop van een lepelaar maken!

Hoe dat precies werkt, lees je allemaal in het Natuur Doeboek. Het is te koop bij Ecomare voor € 4,95.

GEBOUWEN IN HET NATIONAAL PARK

In de duinen van Texel hebben op allerlei plaatsen bakens, kapen en stengen gestaan. Die waren bedoeld als oriëntatiepunten voor de scheepvaart.

Veel van deze bakens zijn in de loop van de tijd opgeruimd. Wat overbleef zijn namen op de kaart, zoals Kapenol en Kapenrichel. De steng van de Stengweg in Eierland werd afgebroken toen de vuurtoren in 1864 klaar was. Er staat nog een monumentje op het duin, tegenover camping De Robbenjager. Maar op andere plaatsen staat nu nog steeds een baken. Op een duin bij De Koog staat zelfs al een kaap sinds 1600!

Hendrik Troost

Texels beroemdste baken, het Licht van Troost, staat sinds 1872 bij de Mokbaai op Schilbolsnol. Het heeft een sterk tot de verbeelding sprekende naam, maar is heel gewoon genoemd naar Hendrik Troost, die

vanaf 1912 beheerder was namens Rijkswaterstaat. Later namen zijn zoons dat beheer over. Een toneelstuk en een Texels bier zijn naar dit baken genoemd.

Rood licht

Het Licht van Troost is een zogenaamd sectorlicht. Dat betekent dat je eerst geel licht ziet als je er langs vaart, en dan achtereenvolgens groen, rood, groen en weer geel licht. Op de plaats waar je rood licht ziet, mag je niet met een schip voor anker gaan. Dat is vanwege de leidingen die daar over de zeebodem naar Den Helder lopen. Het Licht van Troost is in 1977 vervangen. Het oude licht is bewaard gebleven en te zien bij Juttersmuseum Flora.

Een monumentje herinnert nog aan de steng die hier vroeger stond. Dit baken diende – voordat de bouw van de vuurtoren begon – als oriëntatiepunt voor de scheepvaart in de gevaarlijke wateren rond de noordpunt van Texel.

INTERVIEW

Mies de Wilde is oud-lerares biologie en houdt al vanaf 1984 bijen. Ze is tien jaar voorzitter geweest van de Nederlandse Bijenvereniging afdeling Texel. Er zijn momenteel ongeveer vijftien imkers op het eiland.

„In maart beginnen de bijen te vliegen”, vertelt Mies de Wilde. „Tot juni blijven de vijf kasten in mijn tuin aan de Hoornderweg, tussen Den Burg en Den Hoorn. Dan maken de bijen bloemenhoning. In juli breng ik ze naar De Slufter voor de lamsoorhoning. In augustus gaan ze de hei op, bij De Bollekamer. Daarna komen ze weer thuis.” Na elke standplaats slingert De Wilde honing, dus drie keer per jaar. Dat levert tot honderd potjes op. Te veel om

Ondanks de beschermende kleding wordt Mies de Wilde regelmatig gestoken

allemaal zelf op te eten. De rest wordt door de bijenhouder weggevoerd of verkocht.

Veel werk

„Heidehoning is taai, dat slingert lastig!”, aldus De Wilde. Er moet flink wat werk worden gedaan voor de imkerij: „Kasten maken en verven, raten inbrengen, varroamijten bestrijden met mierenzuur, schoonmaken in het voorjaar. Je moet elke twee weken kijken.

Mies de Wilde aan het werk bij De Bollekamer, waar de bijen heidehoning maken

Een spannend vak

Mies de Wilde is imker

Dan kun je bijvoorbeeld voorkomen dat een bijenvolk gaat zwermen. Vooral in mei en juni moet je daarvoor oppassen.”

Natuurgebieden

Staatsbosbeheer geeft aan waar de kasten mogen staan en wanneer. „Ze willen niet te veel bijenkasten hebben, vanwege concurrentie met wilde bijen en andere insecten. Het effect van honingbijen in natuurgebieden is niet helemaal duidelijk.”

Bijen houden op een eiland

Het bijenseizoen begint op Texel later dan in de rest van Nederland en gaat langer door. „Dat komt doordat de zee koud is in het voorjaar en warm in het najaar. Het voordeel van bijen houden op een eiland is dat bijenziektes niet meteen overslaan. Uiteindelijk komen die wel, maar tegen die tijd weet je vaak wat je eraan kunt doen.” Mies de Wilde draagt tijdens het werk met de bijen

beschermende kleding. Toch wordt zij regelmatig gestoken. „Maar daar heb ik geen last van”, zegt zij monter. „Ik vind het een prachtig vak, heel spannend, en het levert ook nog lekkers op!”

NIEUWS UIT ECOMARE

Wat eet een zeehond?

Zeehonden eten zo'n 3 tot 8 kilo vis per dag. De hoeveelheid is onder andere afhankelijk van de tijd van het jaar.

In de winter verbranden de dieren meer dan in de zomer dus moeten ze extra eten. Doordat de vrouwtjes tijdens de zoogperiode enorm afvalen, hebben ze daarna veel calorieën nodig om weer voldoende vet op te bouwen. In de winter en na de zoogperiode eten zeehonden dus veel. Als ze dik en rond zijn en als het warm weer is, eten ze minder.

Vette vis

De hoeveelheid vis die de dieren eten, is ook afhankelijk van de voedingswaarde van de vis. Van vette vis, zoals haring en makreel, eten ze minder dan van magere soorten als platvis.

Poeponderzoek

De zeehondenonderzoekers van het Texelse onderzoeksinstituut Imares willen graag weten welke soorten

Zeehond Bram eet een zeebrasem

vis zeehonden eten. Voor dat doel maken ze gebruik van de gehoorsteentjes van vissen, die onverteerd in de zeehondenpoep terechtkomen. Die gehoorsteentjes zien er bij elke vissoort anders uit.

De onderzoekers verzamelen poep van zeehonden, zoeken de gehoorsteentjes eruit en kunnen zo bepalen welke vissoorten de zeehonden hebben gegeten. Aan de hand van de grootte van de gehoorsteentjes kunnen ze zelfs de grootte van de vis afleiden!

Niet te klein

Zeehonden eten bijna alles wat ze te pakken kunnen krijgen. Een groot

deel van hun dieet bestaat uit platvissen en kabeljauwachtigen. Kleine visjes eten ze niet of nauwelijks; de gemiddelde lengte van de gegeten vissen ligt ruim boven de 10 cm.

Gevoelige snorharen

Zeehonden vinden de vis met hun gevoelige snorharen. Door bijvoorbeeld met hun snorharen over de bodem te vegen, schrikken ze de platvissen op. Deze zwemmen dan omhoog en... hap! Ook voelen de zeehonden zwembewegingen van vissen met hun snorharen. Een handig hulpmiddel in de vaak troebele Waddenzee!

Vleermuizen op Texel

Vleermuizen prikkelen de fantasie van mensen al eeuwen. Ze zijn actief in het donker, fladderen op onvoorspelbare wijze in het rond en kunnen in de kleinste spleetjes verdwijnen. Sommige Zuid-Amerikaanse soorten drinken ook nog bloed. Kortom, voldoende

Laatvlieger

ingrediënten om ze een horrorstatus te geven.

De vleermuizen die op Texel voorkomen, zijn maar klein. Vaste bewoners van het eiland zijn de laatvlieger, de dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. De laatste twee passen opgevouwen in een lucifersdoosje!

Zien met je oren

De Nederlandse vleermuizen zijn allemaal insecteneters. Ze sporen vliegende insecten op met hun oren. De vleermuizen zenden een geluidssignaal uit en horen aan de weerkaatsing of en

waar er een prooi vliegt. Deze manier van 'zien met je oren' heet echolocatie. Elke vleermuissoort produceert een eigen type geluid. Mensen kunnen de geluiden van vleermuizen bijna niet horen. Door het geluid om te vormen met een zogenaamde bat-detector kan het wel goed hoorbaar gemaakt worden.

Vleermuisexcursie

Wilt u zelf eens met een bat-detector op zoek naar vleermuizen? Boek dan een vleermuisexcursie bij Ecomare, tijdens de Nacht van de Vleermuis op 27 augustus. De excursie begint om 21.00 uur, als de vleermuizen op jacht gaan naar hun ontbijt.

Eendenkooien zijn geheimzinnig. Veelal verborgen en nauwelijks bereikbaar wordt een bijzonder oud-Hollands ambacht uitgeoefend in het kooibos. De geheimzinnigheid van eendenkooien heeft alles te maken met de rust die een kooi nodig heeft. In een eendenkooi worden namelijk eenden gelokt en gevangen.

Deze vorm van jacht wordt lokjacht genoemd en is een uniek samenspel van tamme eenden, de kooikerhond en de kooiker zelf. De tamme eenden fungeren als lokeenden. De kooikerhond wekt met zijn bontgekleurde vacht en kwispelende staart de nieuwsgierigheid van

de wilde eenden, waardoor ze de vangpijp in zwemmen. Op dat moment laat de kooiker zich zien.

De pijp uitgaan

De wilde eenden schrikken zo van de kooiker dat ze de vangpijp uitgaan en de fuik in zwemmen, waar ze gevangen kunnen worden. Hier komt de uitdrukking 'de pijp uitgaan' vandaan.

Rustgebied

Vroeger ving de kooiker eenden alleen voor de slacht. Tegenwoordig worden ze gevangen om ze te kunnen ringen voor vogelonderzoek. Niet in alle kooien van Natuurmonumenten worden nog actief eenden gevangen. Toch zorgt de natuurorganisatie ervoor dat het kooirecht in alle kooien behouden blijft. Het kooi- en afpalingsrecht houdt namelijk in dat het gebied rondom de eendenkooi rustgebied is. En dat is goed nieuws voor de

vogels, die hier in alle rust kunnen broeden.

Unieke kans!

Bezoek de eendenkooi van Spang

Een unieke kans: u kunt nu de eendenkooi van Spang bezoeken. Normaal gesproken is de kooi niet toegankelijk voor publiek, doordat hij middenin een rustgebied ligt. Het kooibos kenmerkt het landschap, in de buurt van de waddendijk, onder Oosterend. Een idyllisch kooikerhuisje staat pal naast de kooi. Hier krijgt u informatie over het oeroude kooikerambacht. U kunt daarna meegaan met een rondleiding door de eendenkooi.

Entree: gratis

Openingstijden: elke zaterdag t/m 27 augustus tussen 10.30 uur en 14.30 uur

Locatie: zie het kaartje op p.31

Meer informatie:

www.natuurmonumententexel.nl

Zwartmoeskervel

Vergeeten groente: Zwartmoeskervel

Eendenkooien zijn vaak al eeuwenoud en daarom groeien er soms bijzondere, 'vergeeten' planten. In 1683 beschreef de befaamde Amsterdamse botanicus Caspar Commelin hoe hij op Texel verwilderde zwartmoeskervel tegenkwam. Daarna verdween de plant uit het beeld. Tot hij in 1944 op Texel werd herontdekt in de eendenkooi van Spang, waar de groente maar liefst 260 jaar lang met rust gelaten was. Zwartmoeskervel is dus met recht een vergeeten groente! Zwartmoeskervel smaakt een beetje naar selderij. Enkele Texelaars maken er nog altijd smakelijke stampotten van. Zwartmoeskervel heeft groene bladeren en gelige bloemschermen. Als de groente wordt gekookt, worden de bladeren zwart van kleur. Zo komt zwartmoeskervel aan zijn naam.

Beheren is kiezen

Staatsbosbeheer moet bij het natuurbeheer in het Nationaal Park steeds keuzes maken. Doen we niets of doen we iets? En als we iets doen, hoe doen we dat dan? Elke keuze, ook niets doen,

pakt voor een deel van de natuur positief uit en voor een ander deel negatief.

Daarbij komt dat er in Nederland zelden ruimte is om de natuur echt haar gang te laten gaan, zelf voor grootschalige afbraak te laten zorgen zodat de ontwikkeling weer opnieuw kan beginnen. Staatsbosbeheer kijkt in de eerste plaats hoe de levensgemeenschappen, en dus de planten en dieren die in Europa en Nederland het meest bedreigd

zijn, zich kunnen handhaven. Natura 2000 en het Nederlandse Natuurbeleid geven aan waar we het zuinigst op moeten zijn. Binnen het Nationaal Park zijn bijna alle levensgemeenschappen dan belangrijk, dus blijven de te maken keuzes lastig. Er komen heel veel mensen op bezoek: verblijfstoeristen, dagjesmensen en Texelaars. Bijna iedere strandbezoeker en elke Ecomare- en golfbaanganger gaat via het terrein van Staatsbosbeheer. Sommige hondenuitlaters komen drie keer per dag langs. In totaal gaat het om wel vijf miljoen bezoeken per jaar. Bezoekers storen zich vaak aan mensen die iets anders doen. Daarom geeft Staatsbosbeheer wandelaars, fietsers, ruiters en andere recreanten zoveel mogelijk een eigen plek.

Maaien leverde in deze vallei bloemrijke lage begroeiing op. Waar niet gemaaid is, gaat rietruigte over in wilgenbos

Eten uit de natuur

In de natuur is het eten en gegeten worden wat de klok slaat. Planten en dieren eten elkaar, direct of indirect, en zijn zelf weer voedsel voor anderen. Wij doen aan dit eten en gegeten worden ook mee. Muggen en teken eten regelmatig wat van ons bloed en wij eten uit de natuur in de duinen meestal alleen wat vruchten.

Bramen

Op Texel worden bramen het meest gegeten in de natuurterreinen. De bramen zijn er lekker en veel mensen smullen er van. Maar bramen zijn ook van belang voor de vele trekvogels die hier energie

moeten laden om hun tocht naar het zuiden te kunnen maken. Daarom verdeelt Staatsbosbeheer de overvloed aan bramen. Mensen mogen in september en oktober de bramen plukken langs de wandelpaden. In de reservaten De Muy en De Bollekamer mag je in die tijd ook buiten de paden bramen plukken. Zo kunnen mensen en vogels aan hun trekken komen.

Honing

Een dergelijke regeling is er ook voor nectar en stuifmeel; belangrijk voor heel veel soorten insecten. Mensen vinden honing ook lekker. Staatsbosbeheer bepaalt

Duindoornbessen

daarom hoeveel bijenvolken de imkers in de duinen mogen zetten. Zo kan deze hobby verantwoord worden uitgeoefend.

Zevenblad

Vergeten groente uit het plantsoen

Zevenblad is voor tuinliefhebbers een van de meest gehate planten. Het is een onkruid dat je in een tuin moeilijk of niet kunt uitroeien. Witte worteluitlopers kruipen overal waar je een schep in de grond steekt. En als je je omdraait, lijken de blaadjes binnen enkele seconden opnieuw uit de grond van je border te komen. De Texelse gemeentemedewerkers schoffelen er honderden kilo's per jaar van om.

Zevenblad is niet moeilijk te herkennen; in het voorjaar komen de zeven puntige deelblaadjes glimmend de grond uit, om al snel dof te worden. In de zomer kunnen er witte bloemschermen uit tevoorschijn komen, die bij het ontluiken soms roze lijken. Dit 'onkruid' staat best mooi onder een bosbeplanting, zeker als het in bloei staat.

Populair vanaf de Romeinse tijd

Tegenwoordig wordt deze snelgroeïende plant fel bestreden, maar vroeger werd zevenblad juist op grote schaal gekweekt. Al vanaf de Romeinse tijd is het een gebruiksplant in heel Europa. De bladeren werden in zwachtels gedaan en zo ingezet tegen jicht en andere gewrichtsaandoeningen. Maar zevenblad was vooral populair omdat hij gewoon lekker is!

Heerlijk

In onze streken is het een vergeten groente die u gewoon uit het plantsoen kunt halen. De jonge bladeren zijn heerlijk in een voorjaarssoep of fijngesneden rauw door de salade. Ook kunt u de bladeren koken of stoven als spinazie. Maar misschien is zevenblad wel het lekkerst als pesto. Onder het motto 'if you can't beat it, eat it'!

Zevenbladpesto

- 3 volle handen geplukte zevenbladblaadjes
- 1 klein handje bieslook, fijngesneden
- 1 klein handje cashewnoten, fijngehakt
- 1 klein handje geraspte oude kaas
- Flink wat olijfolie
- Zout naar smaak

Doe alles in de keukenmachine, behalve de olie en het zout. Laat de machine kort draaien en voeg dan al draaiend genoeg olijfolie toe om een smeïge massa te maken. Voeg zout toe naar smaak. Lekker met tomaat op brood!

Natura 2000

Natuurbescherming op Texel heeft Europese impact

Met Natura 2000 wordt uitvoering gegeven aan afspraken die de landen binnen Europa hebben gemaakt om waardevolle natuurgebieden te beschermen. Zoals de Texelse 'grijze duinen' en de bijzondere dieren en planten die hier leven.

Gebieden en soorten die op Europese schaal belangrijk zijn, moeten worden beschermd. Elk land maakt hiervoor zijn eigen plannen, waarbij goed wordt gelet op levensgemeenschappen (habitats) en soorten die voor het behoud bin-

Bijzondere Texelse natuur

Op Texel gaat het beheersplan zich vooral richten op de gebieden die op Europese schaal belangrijk zijn: grijze duinen (oude duinen, vaak met korstmossen), vochtige duin-

Knobbies met gevlekte orchis

nen Europa extra aandacht verdienen. De gebieden in het Waddengebied hebben veel onderlinge relaties. Daarom is besloten om de beheersplannen voor de natuurgebieden op de vijf eilanden, de Waddenzee en de Noordzeekustzone in samenhang op te stellen.

valleien, heischrale graslanden en blauwgraslanden (vochtige, soortenrijke graslanden, vaak met veel orchideeën). Het beheersplan richt zich op Texel ook op het behoud van het leefgebied van de noordse woelmuis, groenknolorchis en vogelsoorten als velduil, blauwe kiekendief, tapuit en lepelaar. Bij die vogels is ook het aantal broedparen belangrijk; die zijn wel het beste

Groenknolorchis: onopvallend maar heel bijzonder

bewijs dat het leefgebied van goede kwaliteit is, zeker wanneer er jongen uitvliegen.

Beheersplan voor Texel

Texel heeft te maken met drie Natura 2000-gebieden: Waddenzee, Noordzeekustzone en Duinen en Lage Land van Texel. De Duinen vallen grotendeels samen met Nationaal Park Duinen van Texel, en het Lage Land met de natuurterreinen van Natuurmonumenten. Het beheersplan wordt gemaakt door de Dienst Landelijk Gebied. Het maken van het plan kost meer tijd dan in het begin werd gedacht; daardoor heeft het wat vertraging opgelopen. In 2011 kunnen er gelukkig weer belangrijke stappen worden gezet.

Bestaand gebruik

Het beheersplan beschrijft de beheersmaatregelen die nodig zijn om de belangrijke natuurwaarden te behouden of te ontwikkelen. Een ander belangrijk onderdeel van het beheersplan is het beoordelen van het bestaande gebruik. Er wordt gekeken of de huidige activiteiten in het Natura 2000-gebied in strijd zijn met de natuurdoelstellingen. Inmiddels is al duidelijk dat het merendeel van de activiteiten geen probleem vormt. Voor het overige natuurgebruik wordt gezocht naar schadebeperkende maatregelen. Hiermee kunnen ook deze activiteiten misschien blijven doorgaan.

Verken Texel te voet of met de fiets

Wandelroutes

Er zijn verschillende wandelkaarten van het eiland verkrijgbaar. VVV Texel heeft de mooiste tochten gebundeld in een handige mini-ringband met 4 fiets- en 24 wandelroutes.

Staatsbosbeheer geeft folders uit met een overzicht van de wandelpaden in De Dennen, Eierland, De Muy en De Slufter, De Geul en

De Bollekamer, de Hoge Berg, Natuurpad Alloo en Natuurpad De Mient.*

U kunt de folders ter plaatse uit folderbakjes halen of downloaden via www.staatsbosbeheer.nl en www.npduinenvantexel.nl.

De 5,5 km lange wandelroutes Waalenburg en Noordkaap staan in de folder van Natuurmonumenten.* Agrarische Natuur- en Landschapsvereniging De Lieuw heeft wandelpaden door het boerenland aangelegd.*

Nieuw: Fietsknooppunten

Texel bezit maar liefst 135 km fietspad. En met het nieuwe fietsroutenetwerk kunt u heel eenvoudig zelf uw route bepalen.

Een fietsroute van 35 km langs de gebieden van Natuurmonumenten staat beschreven in de folder 'Texel, het Vogeleiland'.*

Kinderwandelroute over de Hoge Berg

De Hoge Berg tussen Oudeschild en Den Burg is een prachtig wandelgebied. Het is een glooiend landschap vol typisch Texelse schapen en schapenboeten. Onverharde weggetjes worden schilderachtig omzoomd door tuinwallen. Dit zijn traditionele, uit graszoden opgebouwde perceelafscheidingsen.

De Kinderwandelroute over de Hoge Berg is 1,9 km lang. Hij brengt u op het hoogste punt van de Hoge Berg. Hier heeft u een prachtig uitzicht over het eiland. Een stukje verder ligt De Zandkuil, het enige insectenreservaat van Nederland.

U vindt de Kinderwandelroute in de mini-ringband met 4 fietsroutes en 24 wandelingen van VVV Texel. Prijs: € 5,95. Verkrijgbaar in onder

andere de VVV-winkel en de webshop op www.texel.net.

VVV Texel

Voor uw boeking en Texel-info: www.texel.net

Het meest complete overzicht van accommodaties op Texel

Direct online boeken

Bellen kan ook: 0222 - 31 47 41

De leukste cadeaus vindt u in de VVV-winkel:

Emmalaan 66, 1791 AV Den Burg

*) Routes gratis verkrijgbaar bij VVV en Ecomare

De Achtbunder

Weiland wordt zoet-zout natuurgebied

De Achtbunder maakt binnenkort weer deel uit van De Slufter. In de nazomer van 2011 gaan de werkzaamheden van start om van dit weiland ten zuiden van de Krimweg natuurgebied te maken. U kunt er nu al de grijswitte runderen van het Piemontese ras zien lopen, die wellicht voor de begrazing gaan zorgen.

Vroeger was het gebied dat via De Slufter vol zeewater kan lopen veel groter. De Achtbunder hoorde daar ook bij. Het zoute water werd in de loop der tijd echter steeds verder teruggedrongen en de Achtbunder werd weiland. Nu wordt er weer een natuurgebied van gemaakt waar zoet en zout water langzaam in elkaar overgaan. Dit soort zones is overal langs de kust heel bijzonder geworden. Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer hadden de Bunkervallei en de Groene Hoek al eerder aan De Slufter teruggegeven.

Dit zijn de gebieden bij het parkeerterrein van Paal 28 en langs het fietspad door De Slufter.

De Grote Vallei aan de noordkant van de Krimweg blijft apart van De Slufter. Wel wordt het weilandgedeelte in de toekomst weer natte duinvallei.

Plaggen

De Achtbunder wordt geplagd om de natuur nieuwe kansen te geven. De vrijkomende grond wordt in overleg met het Waterschap gebruikt om de zeevering die door de duinen loopt te versterken.

Duiker

Om te zorgen dat het zeewater niet onder de weg door kan stromen, komt er een duiker met klep bij de Krimweg. Zoet water uit de Eierlandse Duinen kan hier wel naar zee blijven stromen. Het wandelpad wordt plaatselijk opgehoogd, zodat de kans dat de Krimweg overstroomt niet toeneemt.

Verwacht op de Achtbunder: strandduizendguldenkruid

Piemontees

Door de bezuinigingen is het te duur geworden om De Achtbunder door Schotse hooglanders te laten begrazen. Staatsbosbeheer test nu of het graasbeheer ook zonder kosten kan, door de Piemontese runderen van duinboer Hans Stark. De Piemontees is een Italiaans vleesras. De koeien hebben een rustig karakter en bevallen vrij gemakkelijk, waardoor ze geschikt lijken voor het leven in dit natuurgebied.

In het zuiveringscircuit zetten miljarden bacteriën organische stoffen om

Bacteriën knappen het vuile werk op

Het afvalwater dat wij door de gootsteen en wc spoelen, komt uiteindelijk weer terecht in onze leefomgeving. Vroeger ging het rechtstreeks de sloot in, met alle gezondheidsrisico's van dien. Tegenwoordig willen we schoon water in de sloten, dat ook goed is voor de natuur en de landbouw. Riolozuiveringsinstallaties zuiveren daarom het afvalwater. Met dank aan onze minuscule 'vrienden' de bacteriën!

Slib en schoon water

De bassins in de rioolzuivering zitten vol bacteriën. Die groeien op de organische stof en stikstof- en fosfaatverbindingen in het afvalwater en zetten deze stoffen om. Daarvoor hebben de bacteriën veel zuurstof nodig. Die zuurstof wordt in het water geblazen door zogenaamde beluchters.

Het gezuiverde water wordt effluent genoemd

De bacteriën vermeerderen zich enorm en vormen een vlokke massa in het water.

In een nabezinktank zakt dit slib naar de bodem. Het water dat overblijft, heet effluent en is schoon genoeg om te worden geloosd op de sloot. Het slib wordt ingedikt en gedroogd en onder andere verwerkt in de cementindustrie.

Eén zuivering voor het hele eiland

Op Texel waren tot voor kort vijf rioolwaterzuiveringsinstallaties, verspreid over het eiland. Op dit moment zijn daarvan nog drie in gebruik. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier bouwt nu één moderne zuiveringsinstallatie voor het hele eiland bij Eversteekoog, aan de Pontweg tussen Den Burg en De Koog. De installatie is medio 2012 gereed. Vanaf dat moment gaat het afvalwater via persleidingen over het eiland naar Eversteekoog.

De huidige systemen bestaan uit ondiepe open bakken met beluchting van bovenaf. De nieuwe zuivering is een 6 m diepe, van boven afgesloten bak waar de beluchting van onderaf plaatsvindt. Daardoor is de zuurstof veel langer in contact met de bacteriën.

Rietfilter vergroot

Bij Eversteekoog wordt het schone water nagezuiverd door een helofytenfilter. Dat is een systeem van sloten boordevol rietplanten, waar het effluent enkele dagen in verblijft. Het helofytenfilter zorgt ervoor dat het water niet alleen schoon is, maar ook meer waarde voor de natuur heeft. Het bevat meer zuurstof, minder nitraten en E. colibacteriën, en is helderder. Ook in het helofytenfilter leveren bacteriën een grote bijdrage. De bacteriën die rondom de wortels van het riet leven, halen nog eens extra organische stoffen uit het water.

Omdat straks al het water van het eiland via Eversteekoog in het watersysteem komt, wordt het helofytenfilter dit najaar vervangen door een filter dat tweeënhalve keer zo groot is.

Rondom de natuur

(advertorials)

Kaasboerderij Wezenspyk

Op Kaasboerderij Wezenspyk leveren 80 koeien de melk voor de overheerlijke Texelse Boerenkaas. De licht verteerbare Echte Texelse Schapenkaas en de Geitenkaas worden op dezelfde traditionele wijze bereid. De koeien worden door de melkrobot dag en nacht gemolken wanneer ze dat zelf willen. Bekijk ook het koeienpanorama. De kaaskraam staat op maandagochtend op de markt in Den Burg en 's zomers op de toeristenmarkten op Texel.

Wezenspyk is Bezoekboerderij tijdens openingstijden van de winkel:
in de zomerperiode dinsdag t/m zaterdag 9.30-17.00;
in de winterperiode (1 november - 1 april) dinsdag 13.30-17.00, vrijdag 9.30-17.00, zaterdag 9.30-12.15 uur.

Rondleiding: in de zomerperiode dinsdag en vrijdag 14.00 uur. In juli/augustus ook donderdag 14.00 uur. Groepen op aanvraag.

www.wezenspyk.nl

Zelfpluktuin

In de Zelfpluktuin groeien heel veel verschillende zachtfruitsoorten en bloemen. Als de gewassen oogstrijp zijn, kunt u zelf bloemen of fruit plukken. Het is ook leuk om een wandeling te maken tussen de gewassen. Voor kinderen is er een grote zandbak met graafmachines. U kunt een kopje koffie of thee drinken met zelfgebakken taart of

een ijsje eten op het terras of in de kas. Geopend vanaf half mei t/m de herfstvakantie, maandag t/m zaterdag van 9.30 tot 17.30 uur. Toegang gratis. Middellandseweg 4 tussen Den Burg en Oudeschild. www.zelfpluktuin.nl

Een tocht met De Vriendschap is altijd een unieke ervaring. Tijdens de robbentochten zijn de vele zeehonden van het Eierlandse Gat te zien als ze bij laagwater op de zandbanken liggen te rusten en te zonnen.

Ook tijdens de dagtrip naar Vlieland komt De Vriendschap altijd wel een paar zeehonden tegen. Bij aankomst op de Vliehors wacht een grote truck de passagiers op om hen over de immense zandvlakte naar het

Posthuys te brengen. De Vriendschap vaart van eind april tot eind september, afhankelijk van weer en tij. Een robbentocht kost € 9,50 p.p., € 6,- voor kinderen van 4 t/m 11 jaar en € 1,50 voor kinderen t/m 3 jaar. Een retourtje Vlieland is € 22,50 voor volwassenen, € 13,- voor kinderen van 4 t/m 11 jaar en € 1,50 voor kinderen t/m 3 jaar. De kaartverkoop is in 'De Noorman' (tegenover het reddingboothuis van De Cocksdorp). Voor informatie: tel. 0613 52 47 34 of www.waddenveer.nl

Varen met De Vriendschap

Rondom de natuur

(advertorials)

Texel-Yurts: Beleef de verwondering

Middenin Nationaal Park Duinen van Texel, op een van de mooiste plekken van kampeerterein Loodsmansduin, staan elf schitterende Mongoolse yurts. Indrukwekkende constructies van hout, wolvlit en canvas, die een comfortabel onderkomen bieden, geschikt voor jong en oud. De ronde tenten bezitten een houten deur en vloer, en een schoorsteen.

Ze zijn sfeervol en compleet ingericht, en voorzien van een hout gestookt fornuis. Een prachtige plek om te onthaasten, spelen, ontmoeten en vooral te beleven. Standplaats yurts: Camping Loodsmansduin, Rommelpot 19, 1797 RN Den Hoorn. Voor informatie: tel. 06-30 77 16 67 - info@texelyurts.nl www.texelyurts.nl

Vogelinformatiecentrum De Verrekieker

In het Vogelinformatiecentrum vindt u alles over vogels kijken op Texel. Marc Plomp en José van der Linde helpen u graag. De vogelcursies op woensdagochtend zijn gericht op het herkennen van vogels en hun zang. Het Vogelinformatiecentrum is dé verrekieker-specialist van Texel en topdealer van Swarovski Optiek, Zeiss, Bynolyt en Optiek van Vogelbescherming. Door jarenlange erva-

ring in het veld krijgt u deskundig advies. U kunt de verrekiekers en telescopen in alle rust uitproberen. In de winkel vindt u een grote collectie nestkasten, vogelhuisjes, -voer, -dvd's en natuurboeken, ook voor kinderen. Openingstijden: maandag tot en met zaterdag van 10.00 uur tot 18.00 uur. Kikkertstraat 42, De Cocksdorp, tel. 0222 - 31 62 49, www.vogelinformatiecentrum.nl.

Hotel Oranjerie Molenbos

Het sfeervolle Hotel Oranjerie Molenbos op de noordpunt van Texel is omgeven door natuurgebieden. Deze gastvrije locatie vormt een uitstekend vertrekpunt om Texel te ontdekken en beleven. De hotelkamers zijn licht en comfortabel en hebben een eigen terras of balkon. Als gast geniet je

hier van de rust en ontspanning. Molenbos serveert ook een lekkere lunch of diner. Het restaurant maakt volop gebruik van echt Texelse producten. Postweg 224-226, 1795 JT De Cocksdorp, tel. 0222 -31 64 76, info@molenbos.nl www.molenbos.nl

Tijdens de eendaagse workshop vachtviltten maakt u van een afgeschoren schapenvacht een prachtig gevilt kledingstuk, dat lijkt op een schapevacht ('vegetarische vacht'). We werken met ongewassen, ruwe schapevacht. Met water en zeep viltten we een wollen laag op de achterkant van de afgeschoren vacht, waardoor een soort huid ontstaat. Het is een dier- en milieuvriende-

Workshop vachtviltten

lijk, duurzaam product. Puur, stoer, mooi en lekker warm. Kosten: € 85,- p.p. incl. basismateriaal, koffie, thee en fris. Maximaal 5 deelnemers. Wanneer: op afspraak en op n.t.b. data. Voor informatie: www.rebeccageskus.nl/worksops, tel. 06-11180504. Kant-en-klare geviltte vachten en kleden zijn ook te koop op afspraak.

Rondom de natuur

(advertorials)

Tijdloze kunst in De Eiland Galerij

In en rond De Eiland Galerij is het op de natuur geïnspireerde werk te zien van schilder Niek Welboren en keramiste Kerstin Edelmann. Hun gezamenlijke presentatie is te zien in de voormalige polderschool van Zuid-Eierland. De handgevormde keramische objecten worden op verrassende wijze tentoongesteld in de organisch vormgegeven tuin. De Eiland Galerij is met tuin en

Historisch Lokaal voor publiek geopend vanaf het voorjaar t/m de herfst. Entree: € 3,-
Woensdag, donderdag, zaterdag en zondag van 10.30 tot 17.00 uur en op afspraak. In de winterperiode geopend in het weekend.

De Eiland Galerij,
Postweg 72 - kruising Muyweg -
Zuid-Eierland, tel. 0222 - 31 12 14
www.eilandgalerij.nl

Landgoed De Bonte Belevenis

Op een prachtige locatie, gelegen aan de duinen, zijn een bierbrouwerij, papierschepperij, distilleerderij, bakkerij, zeep- en kaarsenmakerij gevestigd. Bezoekers kunnen hier ook zelf aan de slag met de Ambacht-Strippenkaart (€ 6,-; reserveren niet nodig). Buiten zijn boerderijdieren en een speel- en picknickweide. Verder is er een moestuin, boomgaardje, kruidentuin en

insectentuin. In de theeschenkerij kunt u genieten van huisgemaakte producten. Geopend op dinsdag, woensdag, donderdag en zaterdag van 10.00-17.00 uur. Entree € 5,- (vanaf 3 jaar). Extra openingstijden: zie website. Groepen ook mogelijk buiten openingstijden/-dagen. Rommelpot 11, Den Hoorn, tel. 0222 - 31 41 80
www.landgoeddebontebelevenis.nl

Welkom op het Maartenhuis

Aan de rand van het Nationaal Park, langs wandelpad 't Alloo, ligt het Maartenhuis; een woon- en werkgemeenschap voor mensen met een verstandelijke handicap. Juli 2011 opent eetwinkel en schenkerij De Windroos. Op de kaart staan goede koffie en bijzondere thee, eigen taart en eenvoudige lunchgerechten vers uit eigen tuin! Onze werkplaatsproducten, groenten en eieren zijn hier te koop en er is een kunstuitleen met werk van onze kunst-

naars. Geopend dinsdag t/m zaterdag van 10.00 tot 18.00 uur. Tot en met 6 september is er elke dinsdag van 14.00 tot 16.30 uur markt. Met demonstraties houtgraveren, spinnen en weven, rondleiding langs de binnenwerkplaatsen, wandelen langs moestuin, vlindertuin en boerderijdieren en een kinderactiviteit. Dinsdags kunt u meedoen met de Imkerexcursie met honingproeverij (11.00 en 14.15 uur). Info en reser-

veren: www.bijenraadsel.nl.
Adres: Ruijslaan 81, De Koog, tel. 0222 - 317682, www.maartenhuis.nl

Kamperen in het Nationaal Park

Kampeerterein 't Woutershok ligt middenin Nationaal Park Duinen van Texel. Natuuractiviteiten zoals een wandeling door de uitgestrekte duinen en een fietstocht door het Nationaal Park kunt u direct vanaf deze rustige camping ondernemen. 't Woutershok biedt ruime comfortplaatsen en schoon, modern sanitair van vijfsterrenniveau.

Het natuurlijke karakter is typerend voor de camping. Vanaf 't Woutershok kunt u diverse natuurexcursies boeken. Het strand en Den Burg liggen op slechts 10 minuten fietsen. Voor meer informatie: www.woutershok.nl tel. 0222 - 31 30 80 info@woutershok.nl

Excursies

De Schorren: een waar vogelparadijs

Kweldergebied De Schorren is een van de weinige hoog-watervluchtplaatsen voor vogels in de westelijke Waddenzee. Tijdens hoog water rusten er tienduizenden vogels. Bovendien broeden er lepelaars.

Zeekraal

De Schorren is een waar vogelparadijs, boordevol voedsel zoals schelpdieren, pieren, krabben, garnalen, kreeftjes, slakjes en vissen. Elke vogel heeft zijn eigen favoriete voedsel. De wulp heeft een lange, kromme snavel om zeepieren uit de bodem te halen.

De kanoet kan per uur wel 2500 wadslakjes eten. De rosse grutto eet gevarieerd: wadpieten, zeeduizendpoten en nonnetjes. Trekvogels gebruiken De Schorren om aan te sterken voordat ze aan de lange tocht naar Afrika of Siberië beginnen. Het gebied is afgesloten voor publiek zodat de vogels niet voortdurend worden verstoord en

Lepelaars in De Geul

opvliegen. Dat kost hen namelijk een belangrijk deel van hun energie. U kunt er wel met een excursie naartoe (zie p.24-25). Op De Schorren groeit een weelde aan zoutminnende planten zoals zeekraal, zeeaster en lamsoor. Je mag deze smakelijke groenten niet plukken, maar zeekraal is gewoon te koop in de winkel.

Langs de lepelaarkolonie van De Geul

De grootste lepelaarkolonie van Nederland is te vinden in het zuiden van Nationaal Park Duinen van Texel, in De Geul. Hier broeden ruim 370 paren van deze bijzondere vogel, symbool van het Nationaal Park. Tijdens de excursie neemt de boswachter u mee langs de kwelder van de Mokbaai, waar

veel wadvogels zijn te zien. Daarna gaat de tocht door het reservaat De Geul, langs de Geulvallei met duinmeer en moerasgordel. Het is nauwelijks voor te stellen dat dit honderd jaar geleden nog een strandvlakte was net als De Hors nu is. De tocht gaat verder door steeds oudere duinen naar de

Moksloot, een gekanaliseerde duinbeek. Via de vistrappen kunnen driedoornige stekelbaarsjes hier uit zee naar het binnenwater komen om eieren te leggen. Vanaf september vertrekken de lepelaars, maar ook dan is een excursie in De Geul een belevenis. Voor excursiedata zie p.24-25.

Paddenstoelenexcursie

In het Texelse bos komen tientallen soorten paddenstoelen voor. Vooral tijdens een vochtige periode in de herfst zie je ze overal staan, in allerlei kleuren en vormen. Ga eens mee met een paddenstoelenexcursie en ontdek dat de kleinste paddenstoeltjes de mooiste namen hebben. De gids weet er ook nog allerlei verhalen bij te vertellen. Bijvoorbeeld dat het eten van *Braakrussula* direct braken veroorzaakt, maar dat deze paddenstoel niet giftig is. Heel handig als je per ongeluk een hapje hebt genomen van de zeer giftige groene knolamaniet! De gids laat je kijken, ruiken, proeven en voelen. Zie voor data p.25-26.

Excursieleider Arthur Oosterbaan laat een koeienboleet zien, een paddenstoel die veel voorkomt in De Dennen

Speciaal voor kinderen

Met kinderen deelnemen aan een natuuractiviteit maakt een bezoek aan Texel extra avontuurlijk! Ecomare en het Nationaal Park organiseren de familieprogramma's Mini-survival, Zeehond, Schemerschim, 'Natuurjuten op het strand', Slufter, Wad Mokbaai en Wad. Ook is er het kinderprogramma 'Zeehonden schilderen'

en voor de kleuters het familieprogramma 'Beertje buiten' (prijs: € 6,- p.p.). In de zomervakantie organiseert de Waddenvereniging in samenwerking met Ecomare Sleepnetvissen (€ 6,- p.p.).

Staatsbosbeheer organiseert 'Zoeken naar de bewoners van De Slufter' en familieprogramma

Slufter (prijs: t/m 12 jaar € 4,-, va. 13 jr. € 7,- p.p.). In Ecomare zijn regelmatig (gratis) poppenkastvoorstellingen, Zeelab en andere activiteiten.

Toegangskartjes voor de activiteiten zijn te koop bij Ecomare of via www.ecomare.nl. Voor data zie p. 24-26.

Familieprogramma Mini-survival

Stel je voor, je stort neer met een vliegtuig in het bos. Nergens is een huis of mens te bekennen. Je hebt honger en weet dat het 's nachts koud wordt. Misschien gaat het wel regenen! Je hebt een stuk zeildoek, maar verder niets. Hoe overleef je tot je wordt gered? Tijdens het familieprogramma Mini-survival bouw je een droge slaapplek, ontdek je wat je kunt eten en hoe je gebruik kunt maken van de natuur. Een avontuurlijk buitenprogramma voor gezinnen met kinderen vanaf 6 jaar. Kijk voor data op p.22-23.

Zoeken naar bewoners van De Slufter

Ontdek de planten en dieren in De Slufter eens op een andere manier. In de zomer is de watertemperatuur hoog genoeg om dat pootjebadend te doen. Samen met de boswachter van Staatsbosbeheer kijken wat er in De Slufter rondzwemt. Een stukje kreekbodem uitspoelen om het bodemleven te ontdekken. Een

mierenest van binnen bekijken. Genieten van de ruimte en de vogels en wat we verder tegenkomen.

Dat kan in juli en augustus elke zondag om 11.00 uur. Aanmelden bij Ecomare of via www.ecomare.nl.

Nacht van de nacht

Op zaterdag 29 oktober is de Nacht van de Nacht. Bij Ecomare start een nachtexcursie om 18.00 en 19.00 uur. Eind oktober is het al vroeg donker. Je loopt in de invallende schemering door de natuur.

Het zicht wordt steeds minder. Als eerste vervagen de kleuren. Langzamerhand nemen andere zintuigen het van de ogen over. Wat ruik, voel en hoor je allemaal? Ook als je niet op Texel bent, kun je er tijdens deze nacht op

uit. In het hele land worden activiteiten georganiseerd om mensen het duister te laten ervaren en waarderen. Kijk voor activiteiten bij jou in de buurt op www.laathetdonkerdonker.nl.

Kleurplaat

Wie eet wat in het Nationaal Park?

De enige Texelse Natuur-

Activiteitenkalender

Al deze activiteiten (behalve 'Overige activiteiten') moeten van tevoren worden geboekt bij Ecomare of via www.ecomare.nl

Juli

Excursies

Langs de lepelaarkolonie van De Geul; elke di, vr, zo 11.00 uur (zie p.21)
Avondstemming in De Geul; elke do 19.30 uur
Jagers in de lucht; elke zo 11.00 uur
Geheimen van de nacht; elke wo 22.00 uur
Kiekendieven en duinvalleien in De Muy; elke do 11.00 uur
Ontwakend duin (Muy); elke di 6.00 uur
Door de zoute krekens van De Slufter; elke wo 11.00 uur
Schemeren in De Slufter; elke di, za 20.00 uur
Kwelderavontuur op De Schorren; 6, 9, 20, 23 juli 9.00 uur, 2, 13, 16, 27, 30 juli 14.00 uur (zie p.21)
Wadexcursie (auch Deutsch); vrijwel dagelijks, wisselende tijden

Gezinsactiviteiten

Zoeken naar de bewoners van De Slufter; elke zo 11.00 uur (zie p.22)
Familieprogramma Slufter; 5, 12, 13 (Deutsch), 19, 20 (Deutsch) juli 10.00 uur, 26, 27 (Deutsch) juli 14.00 uur
Familieprogramma Wad; 5 juli 18.00 uur, 7 juli 19.00 uur, 12 juli 11.30 uur, 14 juli 14.30 uur, 19 juli 17.30 uur, 21 juli 18.30 uur, 26 juli 9.30 uur, 28 juli 12.30 uur
Familieprogramma Wad Mokbaai; 6 juli 17.00 uur, 13 juli 11.30 uur, 20 juli 16.30 uur, 27 juli 9.30 uur
Familieprogramma Sleepnetvissen; (auch Deutsch) 4, 5, 8, 9, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 21, 22, 23, 28, 29, 30 juli 10.30 uur, 6, 7, 11, 12, 20, 25, 26, 27 juli 14.30 uur
Familieprogramma Zeehond; 6, 13, 20, 27 juli 10.00 uur, Deutsch: 14, 21, 28 juli 10.00 uur
Familieprogramma Beertje Buiten; (auch Deutsch) 13, 26 juli 10.00 uur
Familieprogramma Mini-survival; 14 juli 14.00 uur, 28 juli 10.00 uur (zie p.22)

Kinderprogramma's

Poppenkast in Ecomare; 6, 13, 14, 20, 21, 27, 28 juli 12.00 en 14.00 uur; 7 juli 12.00 uur
Zeehonden schilderen; 19, 27 juli 14.00 uur
Zeelaboratorium Ecomare; 3, 5, 6, 10, 11, 12, 17, 19, 20, 21, 24, 25, 26, 27, 31 juli 11.30-15.00 uur, 4, 7, 13, 18, 28 juli 13.00-15.00 uur

Overige activiteiten

Boswachter in het bezoekerscentrum; elke wo, zo 11.45-14.45 uur
De geheimen van een eendekooi; eendekooi van Spang opengesteld, elke za. 10.30-14.30 uur (m.u.v. 23 juli) (zie p.11)

Augustus

Excursies

Langs de lepelaarkolonie van de Geul; elke di, vr, zo 11.00 uur (zie p.21)
Avondstemming in De Geul; elke do 19.30 uur
Geheimen van de nacht; elke wo 21.30 uur
Kiekendieven en duinvalleien in De Muy; elke do 11.00 uur
Ontwakend duin; elke di 6.00 uur
Zoeken naar de bewoners van De Slufter; elke zo 11.00 uur (zie p.22)
Schemeren in De Slufter; elke di, za 19.30 uur
Door de zoute krekens van De Slufter; elke wo 11.00 uur
Kwelderavontuur op De Schorren; 3, 6, 10, 17, 20, 24, 31 aug 9.00 uur, 13, 27 aug 14.00 uur (zie p.21)
Wadexcursie (auch Deutsch); dagelijks, wisselende tijden
Vleermuizenexcursie; 27 aug 21.00 uur (zie p.10)

Gezinsactiviteiten

Familieprogramma Slufter; 2, 16, 23, 30 aug 10.00 uur, 9 aug 14.00 uur, Deutsch: 3, 17, 24 aug 10.00 uur, 10, 31 aug 14.00 uur

Familieprogramma Wad; 2 aug 17.00 uur, 4 aug 18.30 uur, 9 aug 10.00 uur, 11 aug 13.00 uur, 16 aug 16.30 uur, 18 aug 17.30 uur, 23 aug 19.00 uur, 25 aug 10.30 uur, 30 aug 16.00 uur

Familieprogramma Wad Mokbaai; 3 aug 16.00 uur, 10 aug 10.00 uur, 17 aug 15.30 uur, 24 aug 19.30 uur, 31 aug 15.00 uur

Familieprogramma Sleepnetvissen (auch Deutsch); 1, 2, 3, 4, 6, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 27, 29, 30, 31 aug 10.30 uur, 5, 8, 9, 10, 26 aug 14.30 uur

Familieprogramma Zeehond; 3, 9, 10, 17, 24, 31 aug 10.00 uur (Ned.), 4, 11, 18 aug 10.00 uur, 25 aug 14.00 uur (Deutsch)

Familieprogramma Beertje Buiten; 11 aug 10.00 uur

Familieprogramma Mini-survival; 4 aug 10.00 uur, 10, 18 aug 14.00 uur (zie p.22)

Kinderprogramma's

Poppenkast in Ecomare;

3, 4, 10, 11, 17, 18, 24, 25, 31 aug 12.00 en 14.00 uur

Zeehonden schilderen; 2, 16 aug 10.00 uur, 9 aug 14.00 uur

Zeelaboratorium Ecomare;

1, 3, 4, 15, 17, 18, 24 aug 13.00-15.00 uur, 2, 7, 9, 10, 14, 16, 21, 23, 25, 28, 31 aug 11.30-15.00 uur, 30 aug 13.00 - 15.00 uur

Overige activiteiten

Boswachter in het bezoekerscentrum; elke zo, wo 11.45-14.45 uur
De geheimen van een eendenkooi; eendenkooi van Spang opengesteld, elke za. 10.30-14.30 uur (zie p.11)

September

Excursies

Langs Mokbaai en Geul; elke wo 11.00 uur, elke za 14.00 uur

Door de zoute kreken van De Slufter; elke zo, do 11.00 uur
Kwelderavontuur op De Schorren;

3, 7, 17, 21 sept 9.00 uur, 10, 14, 24, 28 sept 14.00 uur (zie p.21)

Wadexcursie (auch Deutsch); 3 sept 18.30 uur, 10 sept 14.00 uur, 17 sept 17.30 uur, 24 sept 11.30 uur

Gezinsactiviteiten

Familieprogramma Wad;

1 sept 17.30 uur

Familieprogramma Sleepnetvissen (auch Deutsch); 1, 2 sept 10.30 uur

Familieprogramma Zeehond; 1 sept 10.00 uur (Deutsch)

Kinderprogramma's

Poppenkast in Ecomare; 1 sept 12.00 en 14.00 uur

Zeelaboratorium Ecomare; 4, 7, 11, 14, 18, 21, 25 sept 11.30-15.00 uur

Overige activiteiten

Boswachter in het bezoekerscentrum; elke zo 11.45-14.45 uur

Oktober

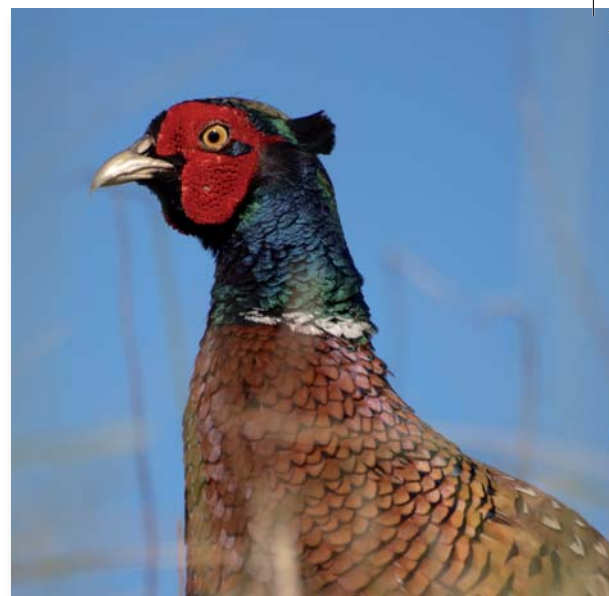
Excursies

Langs Mokbaai en Geul; elke wo en 18 okt, 25 okt 11.00 uur, elke za 14.00 uur

Door de zoute kreken van De Slufter; elke zo, do en 18 okt, 25 okt 11.00 uur

Kwelderavontuur op De Schorren; 1, 5, 19, 22 okt 9.00 uur, 8, 12, 15, 26, 29 okt 14.00 uur (zie p.21)

Wadexcursie (auch Deutsch); 1 okt 17.30 uur, 8 okt 12.30 uur, 15 okt 17.00 uur, 16 okt 17.00 uur, 22 okt 10.00 uur, 23 okt 11.00 uur, 24

okt 12.30 uur, 25 okt 13.30 uur, 26 okt 14.30 uur, 27 okt 15.00 uur
Paddenstoelenexcursie; 18, 19, 20, 25, 27 okt 10.00 uur (zie p.21)

Gezinsactiviteiten

Familieprogramma Slufter;

19, 26 okt 10.00 uur

Familieprogramma Wad; 17 okt 17.00 uur, 18 okt 17.00 uur, 25 okt 13.30 uur, 27 okt 15.00 uur

Familieprogramma Wad Mokbaai; 19 okt 15.30 uur, 26 okt 12.30 uur

Familieprogramma Natuurjatten; 18 okt 14.00 uur, 27 okt 10.00 uur

Familieprogramma Zeehond; 18, 19, 20, 26 okt 10.00 uur (Ned.), 27 okt 10.00 uur (Deutsch)

Familieprogramma Beertje Buiten; (auch Deutsch) 19, 26 okt 10.00 uur

Familieprogramma Mini-survival; 26 okt 14.00 uur (zie p.22)

Familieprogramma Nacht van de Nacht; 29 okt, 18.00 en 19.00 uur (zie p.21)

Familieprogramma Schemerschim; 19 okt 19.30 uur

Kinderprogramma's

Poppenkast in Ecomare; 19, 20, 25, 26 okt 12.00 en 14.00 uur

Zeehonden schilderen; 18 okt 14.00 uur

Zeelaboratorium Ecomare; 2, 9, 16, 18, 23, 25, 26, 30 okt 11.30-15.00 uur, 19, 20 okt 13.00-15.00 uur

Overige activiteiten

Boswachter in het bezoekerscentrum; elke zo en 19 okt, 26 okt 11.45-14.45 uur

Vervolg Activiteitenkalender op p.26 ->

Vervolg Activiteitenkalender

November

Excursies

Winterwandeling in De Geul; elke wo 11.00 uur
Door de zoute kreken van De Slufter; elke zo 11.00 uur
Wadexcursie; 5 nov 9.30 uur, 12 nov 14.30 uur, 26 nov 14.30 uur
Paddenstoelenexcursie; 1 nov 10.00 uur (zie p.21)

Gezinsactiviteiten

Familieprogramma Slufter; 2 nov 10.00 uur
Familieprogramma Zeehond; 3 nov 10.00 uur (Deutsch)

Overige activiteiten

Natuurwerkdag; 5 november, zie www.natuurwerkdag.nl

December

Excursies

Winterwandeling in De Geul; elke wo en 27, 30 dec 11.00 uur
Door de zoute kreken van De Slufter; elke zo en 26 dec, 29 dec, 31 dec 11.00 uur
Wadexcursie; 10 dec 13.30 uur, 24 dec 13.30 uur, 26 dec 15.00 uur

Gezinsactiviteiten

Familieprogramma Natuurjuten; 29 dec, 5 jan 2012 14.00 uur
Familieprogramma Braakballen pluizen; 27 dec 14.00 uur
Familieprogramma Zeehond; 28 dec 14.00 uur, 29 dec 10.00 uur, 4 jan 2012 14.00 uur
Familieprogramma Beertje Buiten; (auch Deutsch) 28 dec 10.00 uur

Kinderprogramma's

Poppenkast in Ecomare; 28, 29 dec 12.00 en 14.00 uur
Zeehonden schilderen; 27 dec, 3 jan 2012 10.00 uur
Zeelaboratorium Ecomare; 26 dec 11.30-15.00 uur

Vogels op Texel

Op Texel zijn in de loop der jaren meer dan 350 vogelsoorten waargenomen. Elk jaar geeft Vogelwerkgroep Texel in een prachtig full color boekje een overzicht van de waarnemingen van het afgelopen jaar. Niet alleen interessant voor doorgewinterde vogelaars, maar voor iedereen die in de Texelse natuur is geïnteresseerd. Het Ornithologisch Jaarverslag 2010 beschrijft alle waargenomen soorten, met kleurenfoto's van zeldzaamheden als zwarte ooievaar en dunbekmeeuw, maar ook van algemenere soorten. Het boekje is voor € 8,- te koop bij VVV Texel, Ecomare, Vogel informatiecentrum De Verrekieker en de Texelse boekhandels. Meer informatie: www.vwgtexel.nl

(advertorial)

Jan Plezier Texel

Een huifkartocht van 3 uur door Nationaal Park Duinen van Texel: De Nederlanden, De Muy, De

Slufter en het strand, óf door de, duinen en het bos. Halverwege de rit trakteert de koetsier op verse

koffie, thee, warme chocolademelk, limonade en Texelse koek. Over het strand en door De Slufter: vertrek vanaf bushalte Nikadel in De Koog (achter supermarkt). Door de bossen en duinen: vertrek bij De Bonte Belevens, Rommelpot, Den Hoorn.

Start beide ritten: maandag t/m zaterdag 10.00 en 14.00 uur. Reserveren van 19.00 - 22.00 uur; tel. 06-20 09 77 93 of bij koetsier. Volwassenen € 15,-; kinderen 2 t/m 12 jaar € 7,50. www.janpleziertexel.nl Vroegtijdig reserveren aanbevolen!

MEER NATUURINFO

Informatiebalie Bezoekerscentrum en Ecomare

Met al uw vragen over de Texelse natuur kunt u terecht bij de gezamenlijke informatiebalie van Ecomare en het Bezoekerscentrum van Nationaal Park Duinen van Texel. Het Bezoekerscentrum is aan Ecomare vastgebouwd en gratis toegankelijk.

Excursies

Toegangkaartjes voor alle natuurprogramma's en excursies (zie de Activiteitenkalender op p.24-26) zijn te koop bij de balie en via www.ecomare.nl. In de winkel vindt u verrassend leuke souvenirs en natuurboeken.

Dagelijks geopend

Openingstijden Bezoekerscentrum en Ecomare: dagelijks van 9.00-17.00 uur, behalve eerste kerstdag en nieuwjaarsdag

Entree

Het Bezoekerscentrum van Nationaal Park Duinen van Texel is gratis toegankelijk. Entreprijzen Ecomare: volwassenen € 9,75 / kinderen van 4 t/m 13 jaar € 6,50 Groepen en leden van sommige organisaties krijgen korting.

Adres

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de informatiebalie: Ruijslaan 92, 1796 AZ De Koog, Tel. 0222 - 317741 e-mail: info@ecomare.nl Veel informatie vindt u ook op www.npduinenvantexel.nl en www.ecomare.nl

Bezoekerscentrum Nationaal Park

Het Bezoekerscentrum van Nationaal Park Duinen van Texel geeft een overzicht van wat er in het Nationaal Park allemaal te zien en te beleven is.

Er is een kolonie bosmieren en het kajspektakel Storm in de Slufter.

Rondom de grote maquette is een expositie over alles wat het Texelse Nationaal Park zo bijzonder maakt. Voor de kinderen is er een lepelaarsnest, een biotopenpuzzel en een lepelaarspel. In de boswachterskeet wordt verteld over het werk van Staatsbosbeheer.

De boswachter is regelmatig in het Bezoekerscentrum om vragen te beantwoorden en kinderen te helpen een bijenhotel te maken. Voor data zie p. 24-26

Ecomare centrum voor wadden en Noordzee

Bij Ecomare zijn zeehonden, vogels en vissen van heel dichtbij te zien. Er zijn ook tentoonstellingen over (het leven in) de zee en over het eiland Texel.

In de zeehonden- en vogelopvang komen verzwakte en zieke dieren

op krachten. De zeehonden worden om 11.00 en 15.00 uur gevoerd. Er zijn dit jaar prachtige nieuwe zeehondenbassins gekomen. De dieren hebben nu veel meer ruimte en voor de bezoekers valt er nóg meer te zien! Nieuw is ook de boeiende multimedia-expositie Nacht op Texel.

Doe mee aan onze fotowedstrijd: Genieten van de Texelse natuur

Geniet u ook zo van de Texelse natuur? En is het gelukt om die belevenis vast te leggen in die ene mooie, leuke of bijzondere foto? Doe dan mee aan onze fotowedstrijd. Wie weet ziet u uw foto dan terug in de volgende editie van Natuureiland Texel, of misschien wel op de cover!

De mooie foto's in Natuureiland Texel zijn niet allemaal door professionele fotografen gemaakt. Veel Texelaars en toeristen sturen ons hun leukste foto's toe en veel daarvan wordt gebruikt om ons magazine nog aantrekkelijker te maken.

Thema

Het thema van deze keer is 'Genieten van de Texelse natuur'.

Mail uw inzending (in zo hoog mogelijke resolutie) naar: natuureilandtexel@gmail.com onder vermelding van Fotowedstrijd. Vermeld ook uw naam en woonplaats. Stuur u een foto per post, dan is het adres: NP Duinen van Texel, Ruijslaan 92, 1796 AZ De Koog. Sluitingsdatum: Inzendingen die voor 1 november 2011 binnenkomen, dingen mee naar plaatsing in de eerstvolgende editie van Natuureiland Texel.

Inzendingen die later binnenkomen, kunnen in daaropvolgende edities geplaatst worden.

Door uw foto in te zenden, geeft u tevens Nationaal Park Duinen van Texel het recht deze te gebruiken in publicitaire uitingen.

Misschien herkent u de zeehondenfoto hiernaast: een deel ervan is gebruikt als coverfoto voor de vorige editie van Natuureiland Texel. We vinden de foto zo mooi dat we hem ook nog een keer in zijn geheel willen laten zien, als miniposter, zonder toevoeging van tekst, balkje en logo. Op de foto staan drie jonge gewone zeehonden die werden opgevangen in Ecomare.

De foto is van Jacob van Kraaikamp uit Oosterend.

ADVERTENTIES

Camping DE BREMAKKER

Sfeervolle camping op een van de mooiste plekken in de bossen van Texel

Centraal gelegen op 3 km afstand van Den Burg en De Koog en 1.5 km van het strand.

- verhuur van comfortabele chalets
- kampeerplaatsen met privé sanitair
- gezellige kantine voor een hapje en een drankje
- 's zomers recreatieactiviteiten
- fietsverhuur

WiFi ZONE

Fam. Koning, Tempelierweg 40, 1791 NS Den Burg,
tel: 0222 312863, fax: 0222 313778,
e-mail: bremakker@texel.com
www.bremakker.nl

VOGELINFORMATIECENTRUM

Kikkertstraat 42
De Cocksdorp
www.deverrekieker.nl
0222-316249

DE VERREKIEKER
De Cocksdorp
Texel

- Vogel informatie
- Verrekijkers
- Telescopen
- Nestkasten
- Natuurboeken
- Vogel DVD's en - cd's

VERREKIJERSPECIALIST

SWAROVSKI OPTIK ZEISS bynolyt Vogelbescherming NEDERLAND

De bootdienst tussen het waddeneiland Texel en Den Helder wordt sinds 1907 onderhouden door de Koninklijke n.v. Texels Eigen Stoomboot Onderneming (TESO).

Top 5 Reizigerstips:

1. Koop uw ticket vooraf via www.teso.nl
2. Profiteer op daldagen van aantrekkelijke kortingen
3. Check voor vertrek extra afvaarten en wachttijden
4. Sms 'teso' naar 1008 voor actuele wachttijden
5. Bekijk voor vertrek van Texel de drukte via de webcam op www.teso.nl

Meer informatie: www.teso.nl

Telefoon: 0222 - 36 96 00

N.V. Texels Eigen
Stoombootonderneming

Pontweg 1
1797 SN Den Hoorn

Tel: (0222) 36 96 00
Fax (0222) 36 96 59

Oudheidkamer
Den Burg TEXEL

Cultuur-historisch Museum Texel

Maritiem & Jutters Museum
De veldse attractie

ecomare

Schipbreuk- en Juttersmuseum FLORA

Luchtvaart & Oorlogsmuseum Texel

Texel cultuur & musea

ADVERTENTIE

Sponsors

De volgende bedrijven hebben dit magazine financieel gesteund:

Landgoed Hotel
Tatenhove ★★★
TEXEL
 Genieten op z'n Texels!
www.hotelatenhove.nl

STRANDPAVILJOEN DE ZEESTER & BEACHCAFÉ DE BUREN

'Sea' you at Paal 17!

Gone to the beach

• à la carte • bedrijfsfeesten
 • bruiloften • barbecue
 • beachparty • actief & sportief

Paal 17 .com

Paal 17 (bij Ecomare) De Koog - Texel • Tel. (0222) 317 614 • www.paal17.com

www.waddenhaventexel.nl

COMBI
TEXEL
 een zaak van vertrouwen

Bij het postkantoor in Den Burg

Natuurgebieden op Texel

1. De Volharding	19. De Seeting
2. Polder Wassenaar	20. Het Alloo
3. Eierlandse Duinen	21. Duinpark
4. Krimbos	22. Tureluur
5. De Slufter	23. De Dennen
6. Roggesloot	24. Westerduinen
7. Rotganzenreservaat Zeeburg	25. Bollekamer
8. De Schorren	26. De Geul
9. De Muy	27. De Hors
10. De Nederlanden	28. Horsmeertjes
11. Korverskooi	29. Mokbaai
12. Polder Waal en Burg	30. De Petten
13. HogeZandskil	31. Molenkolk
14. De Bol	32. Ceres
15. Wagejot	33. Fort de Schans
16. Minkewaal	34. De Hoge Berg
17. Zandkes	35. Ottersaat
18. Dijkmanshuizen	36. Utopia

Legenda

- begrenzing Nationaal Park Duinen van Texel
- Bezoekerscentrum Nationaal Park Duinen van Texel/Ecomare
- Eendenkooi Spang

20 Nationale Parken

Meer informatie:
www.nationaalpark.nl

Nationale Parken zijn bedoeld om waardevolle natuurgebieden en ecosystemen te behouden en ontwikkelen. In Nederland zijn er nu twintig.

Een kwart van het eiland

Nationaal Park Duinen van Texel beslaat 4300 ha, een kwart van het eiland. Het bestaat uit het hele Texelse duingebied, zandplaat De Hors, de bossen en De Slufter.

Netwerk

De Nederlandse Nationale Parken vormen een belangrijk deel van de Ecologische Hoofdstructuur. Dit netwerk van natuurgebieden sluit zoveel mogelijk op elkaar aan, ook over de grens, om diersoorten de beste kansen te bieden.

Natuurrecreatie

De Nationale Parken zijn er ook

voor natuurrecreatie, voorlichting en onderzoek. Daarvoor werken de grondeigenaars, natuurbeheerders en overheid samen.

Jac.P. Thijsse

De bekende natuurbeschermmer dr. Jac.P. Thijsse pleitte er al in de jaren dertig voor om van het hele Nederlandse duingebied een Nationaal Park te maken. Hij heeft op Texel gewoond en zag direct de grote waarde van de Texelse natuur. Zijn wens werd in 2002 werkelijkheid: de duinen van Texel werden officieel Nationaal Park.

